

Hlavní název: Obrazy z kulturních dějin českých.
Druh dokumentu: svazek
ISBN: null
Autor: Svátek, Josef
Donator NF
Strana: 23 - 33

SYSTEM
◆KRAMERIUS◆

Podmínky využití

NK ČR poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny NK ČR a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny NK ČR není možné bez případného písemného svolení NK ČR.

Národní knihovna ČR
Klementinum 190
110 00 Praha 1

kramerius@nkp.cz

vyslancův pro tuto velkou výtržnost vzat sice do arrestu, ale, jak dí Pavel Skála ze Zhoře (Il. 80), „s malou svou ouhonou a potrestáním“. Rok na to skončil v Čáslavě rovněž nešťastně souboj pro pana Chotouchovského z Nebovid, nejv. mincmistra na Horách Kutných; taktéž zahynul v souboji dne 19. listopadu 1619 v Praze před Horskou branou svedeném pan Vojtěch Doupovec z Doupova, jenž tu padl od ruky Hynka Albrechta Mičana z Klinštejna, který byl pak k vůli tomu v těžký proces zapleten.

Ani krutá doba pobělohorská nezmenšila u českých pánů choutky po soubojích, ba válečná léta tehdejší jako vůbec celá válka třicetiletá rozněchaly v kruzích vojenských bojechtivost tou měrou, že právě v osudných těch časech bujelo soubojnictví nejdivočeji a krev byla přímo proudy prolévána, aniž si válečníci vážili života svého tím méně, když neustálé boje a denní zápasy s nepřítelem přiváděly jim nízkou cenu života lidského na oči a na mysl. Také z této strastné periody v dějinách vlasti české nalézáme hojně příkladů o soubojích, jak od domácích tak od cizích sváděných.

Roku 1622 udál se souboj na pistole mezi Václavem Suchomastským ze Svárova a Kašparem Belvicem z Nostvic, kteří se byli při hře v karty svadili; Suchomastský byl při tom zastřelen od svého soka, jemuž bylo v zavedeném o tom procesu vyčítáno, že „to nenáležitě spáchal“. Mladý Belvic, jenž tehdejší ještě ani právních let svých neměl, očistil se však z nařknutí toho a dokázal, že ho byl Suchomastský úmyslně k souboji vyzval. Téhož roku bili se v Praze jiní dva mladí kavalíři, a sice Jindřich Myška ze Žlunic a Jan Mírek ze Solopisk; tento poslední utrpěl v souboji tak těžkých ran, že na ně po několika dnech zemřel. Roku 1624 sveden byl hromadný souboj na Bračicích v kraji Čáslavském u pana Jiřího Dobřenského z Dobřenic; Albrecht Rabenhaupt ze Suché a bratr jeho Ferdinand, pak nadřečený Jindřich Myška ze Žlunic, dále Adam Jiří Materna z Květnic, Jindřich Salava z Lípy a jistý Moravan Kusý, vše mladí lidé, svářívše se z neznámé příčiny, dali se ve společný souboj na zbraně sečné i střelné, při čemž byl Materna zabit a ostatní zraněni. O rok později svadili se taktéž při poháru v Kutné Hoře Karel Ferdinand Lukavský z Lukavic a Bohuslav Mírek ze Solopisk, a pobídše se k souboji, dali se meči do sebe před

kostelem sv. Bartoloměje a ač Mírek byl již silně zraněn, zabil přece Lnkavského, jenž tu zanechal vdovu mladou, s kterou byl teprva před nedávnem oddán.

Dne 30. května 1626 byla z Prahy dána zpráva do Vídně, že plukovník císař. jízdy Jan Oldřich Schafgottsch měl souboj s presidentem Ferdinandem z Donína, v němž tento byl těžce raněn; co zavdalo příčinu k souboji mezi osobnostmi tak vysoké hodnosti zaujímajícími, neudává se blíže ve stručné zprávě této. Sensační případ týž zavdal ale příčinu k tomu, že byl obnoven mandát císaře Ferdinanda II. ode dne 5. července 1625, kterým byl každý souboj přísně zakázán a všem přestupníkům zákazu toho vyhrožováno tresty těžkými. V zemské zřízení české nebyl tehdaž patent tento přijat, později ale bylo téhož přece v dodatcích ke zřízení onomu připomenuto. Vydání mandátu tak přísného však přece nevadilo tomu, že byly roku 1626 opět v Praze povoleny zaniklé školy šermířské, o kterých musilo býti přece známo, kterak soubojnickví velice fedrují. Žádalit totiž toho času, jak listiny archivu místodržitelského dosvědčují, „hejtman a mistři meče dlouhého a svobodného umění od péra“ purkmistra Staroměstského o přimluvu u císař. místodržitele knížete Liechtenšteina, aby směli po přestávce devíti let zase v Praze zříditi školy šermířské a cvičiti mládež šlechtickou v šermování. Dne 4. října 1626 bylo jim to také z král. kanceláře české povoleno a zřídil se ihned zase cech „svobodných šermířů“, jenž mladé kavalíry cvičil v zacházení se zbraní bodnou a sečnou, a v Praze ještě po celé století působil, až pak byl dokona zakázán.

Také Waldstein byl rozhodným nepřitelem soubojů a rozeslal v té příčině svým generálům list, v němž dí: „Poněvadž se často ndává, že vzdor blízkosti Švédů důstojníci armády císařské svádějí mezi sebou souboje pro příčiny malicherné a často jeden druhého o život připraví, budiž v takovém případě mrtvé tělo jako nepočestné pod šibenici zakopáno, druhý ale buď od kata na téže šibenici oběšen.“ A přece byl i sám švagr Waldsteinův hrabě Adam Trčka rok před svou smrtí (byl, jak známo, s Waldsteinem roku 1634 v Chebu zavražděn) vyzván k souboji od vlaského vévody d'Este, jenž se zdržoval v Praze a v hlavním stanu Waldsteinovu; bylť Trčkovi zaslal jakýsi klenot co dar,

aby mu pomohl k místu důstojnickému ve vojště vévodově, ale Trčka dar tento zasilateli nevázně vrátil. Boje se nejspíš možných následků přísného mandátu císařova proti soubojům, vyzval vévoda d'Este hraběte Trčku, aby přijel za ním do Ponteby v Benátsku, kde by „jej mohl skošťovati zbraněmi jako kavalíra“, načež Trčka vyslovil ochotu svou k souboji, ale soka svého do Čech vyzýval, kde prý při vojsku není souboj zakázán, nébrž obyčejem. Vévoda přibyl skutečně do Plzně, z dopisů obou kavalírův o tomto sběhu v archivu Roudnickém zachovaných však nevysvitá více, došlo-li mezi oběma skutečně k souboji.

Při roku 1636 připomíná se souboj pana Linharta Korky z Korkyně, známého odpadlíka, jenž se stal po bitvě Bělohorské cís. rychtářem ve Starém městě Pražském a pak roku 1635 cís. hejtmanem skonfiskovaných panství Točníka, Zbirova a Králova Dvora; měl po mnohá léta stále spory s jakýmsi Vlachem Zanettim, jež jako mnohé jiné pronásledoval, a ten pohádav se s ním jednou při hostině, pobídl jej na souboj, v němž cís. hejtman padl. Zanetti prchl z Prahy, byl ale stíhán a chycen a pak v Praze přísně vězněn, není však známo, jaký jej stihl trest. O několik let později zabit byl v souboji bavorský baron Adrian z Enkefurthu, jenž býval polním maršálem ve vojště císařském a za své služby od Ferdinanda II. dostal panství Ledčské, Adamovi Trčkově skonfiskované. Šlechtic jakýsi, jehož jméno se neuvádí, svedl s ním hádku pro minulost jeho vojenskou, vyčítaje mu zrádné pikle se Švédy, a ve vzniklém z toho souboji ranil jej smrtelně, tak že Enkefurth v několika hodinách na ránu svou zemřel. V missalu pergamenovém v městském archivu v Načeraci chovaném jest taktéž zachována následující zpráva o souboji: „Roku 1643 v den seslání Ducha svatého byl raněn z pistole urozený a statečný rytíř pan Václav Dvořecký z Olbramovic na Načeraci, Novém Podolí a Šebířově. od rytíře pana Bohuslava Řísnického z Řísnice a to se stalo pro výstav piva do Stojislavic; a ten leže u felčara ve městě Vlašimi v sedmý týden život dokonal“.

Že ve šlechtě české, která po bitvě Bělohorské v Čechách zůstavši služby císařské přijala, nevyhynula všecka láska k vlasti a k národu, dosvědčuje mimo jiné též následující událost. Český šlechtic Zikmund Myslík z Hyršova byl roku 1646 generálem

ve vojště císařském a ke konci dubna téhož roku ležel s pluky svými táborem nedaleko hranic českých v Sasku, odkud se mělo táhnouti proti Švédům u Žatce. Dne 30. dubna přišel pan Myslík na cestě z hlavního stanu arcivévodý Leopolda Viléma, tehdáž nejvyššího velitele vojsk císařských, ve spor s francouzským hrabětem Bassompierrem, který se taktéž ve službách císařských nalézal a tehdáž nejvyšší velitelství vojenské v Čechách a ve Slezsku spravoval. Bassompierre počal v rozmluvě urážeti národ český, jehož se Myslík horlivě zastával. Přišlo k hádce a oba kavalíři odhodlali se ihned k souboji na koni. Vytaženy pistole k první ráně, ale obě selhaly. Myslík zahodil svou pistolí, chopil se druhé, ale rána netrefila Bassompierra. Než tento z druhé pistole vypálil, tasil Myslík meč a probodl jím hraběte, tak že se týž mrtev s koně do rukou sluby svého skácel. Myslík se vrátil ihned zpět do hlavního stanu, kde arcivévodovi nešťastný souboj oznámil. Následků to pro něho asi nemělo, neboť jej krátce na to zase v dřívějším důstojenství při vojště nalézáme. Zabitý Bassompierre byl mladším bratrem pověstného maršála francouzského, jenž v mladém věku svém byl taktéž v Čechách u dvora císaře Rudolfa II. a zde jako kumpán Rosswurmův záletnictvým svým a sváděním soubojů nechvalnou pověst si získal. Pro tutěž příčinu, jako Myslík z Hyršova, svedl souboj Leopold Jiří Harant z Polžic, syn známého Kristofa Haranta z Polžic, jenž byl pro účastenství v odboji stavův českých roku 1621 popraven; mladý Harant byl vstoupil taktéž do vojska císařského, v němž se stal plukovníkem jízdy. Roku 1652 vyčítal mu jeden z cizích důstojníků potupnou smrt otcovu, začež jej Harant vyzval na souboj, byl v něm ale od svého odpůrce zabit.

Roku 1647 působil v Praze veliký povyk souboj, jenž byl sveden taktéž mezi vysokými hodnosty vojenskými. Dne 30. června téhož roku dával vojenský velitel Pražský hrabě Kollredo ve své residenci maltézské, anť byl velkým převorem řádu Maltézského, skvělou hostinu, k níž byl pozván také hrabě Wolfgang Adam Pappenheim, syn proslulého vojevůdce z války třicetileté maršála Pappenheima; týž se byl krátce před tím vrátil ze Španělska do Prahy, aby co plukovník vstoupil do vojska císařského. Při oné hostině káral přítomný generál Goltz Pappenheimova přítele generála Sperreutera, pročež vyzval Pappen-

heim Goltze na pistole. Hrabě Kolloredo vynaložil vše, aby souboj tento byl zamezen, a aby sokové jej nemohli ani mimo Prahu svést, ustanovil zvláštní strážé důstojnické ve všech branách městských, které by jim nedaly z města vyjít. Ale Pappenheim i Goltz vypravili přece koně své za bránu a sami prošli otevřeným místem ve hradbách na Hradčanech za kapucíny, kde právě byly zdi městské opravovány. Pappenheim měl za sekundanta hraběte Krištofa Waldsteina a Goltz pana Čabelického ze Soutic. Na Bílé hoře, kde byl otec Pappenheimův dne 8. listopadu 1620 bojoval v řadách císařských proti Čechům, setkali se oba soupeři koňmo a sice střelil Pappenheim na Goltze ihned, jakmile jej na místo souboje přijížděti spatřil; chyбив se ho, vytrhnul pistoli druhou a současně padla i rána Goltzova. leč ani teď nebyl nikdo poraněn. Tu vypálil Pappenheim třetí pistoli na Goltze, která mu lehkou ránu na levé ruce způsobila. Vida, že sok jeho zdráv na koni sedí a ještě ránu proti němu má, obrátil čerstvě koně a dal se v utíkání, leč Goltz jej trefil smrtelně ze zadu a Pappenheim spadl mrtev s koně. Mrtvola jeho byla dopravena na Strahov, kde ji pohřbili v hrobce kostela tamního vedle rakve maršála Pappenheima; s ním rod Pappenheimů v Rakousku vymřel.

Rovněž jako poslední rodu svého zahynul soubojem o rok později Karel Maxmilian z Bleilebenu, držitel statku Soběchlebského u Teplic, jehož otec, podplukovník ve vojště Waldsteinově, byl v Čechách povýšen do stavu panského. Karel Maxmilian byl sice vychovanec jesuitů, ale velmi divoká a násilnická povaha; o Třech králích roku 1647 probodl u hostiny na faře v Krupce z pouhé zlovůle svého služebníka Hanuše Brosche, tak že ubožák třetího dne skonal, načež násilník i vdovu a dívky zavražděného ze statku svého vyhnal. Když Švédové v červenci roku 1648 dobyli Hradčan a Malé strany v Praze, hostil na tvrzi Soběchlebech několikrát důstojníky saské, což se i dne 13. srpna stalo. Hosté jeho byli se po hojně pitce již ze tvrze vzdálili, ale Bleileben pustil se z neznámé příčiny s dobytým mečem za nimi, volaje, aby se mu se zbraní v ruce postavili. To se stalo a brzo krváčeje z jedenácti ran padl Bleileben mrtev k zemi. Felčar a jistý krejčí, kteří přikvapili, aby přispěli pánu svému, byli od důstojníků taktéž zraněni; saští důstojníci pak se více

neobjevili v krajině té a nikdo nevěděl příčinu toho, proč se Bleileben s nimi v souboj pustil.

Zvláštní souboj udál se roku 1656 v den slavného vjezdu císaře Ferdinanda III. do Prahy, ke kterému byly okázalé přípravy ve městě vykonány; bylať proti císaři vedle šlechty české vyjela na míli před město též setnina císařských harcířův, která příjezd císařův v Praze očekávala a při vjezdu kolem kočáru jeho i císařovny čestný průvod tvořiti měla. Dva z těchto harcířův, kteří byli vesměs šlechtici, nepohodli se po výjezdu z Prahy a vybidše se k boji, ihned na silnici proti sobě s pistolemi se postavili; byli tak dobří střelci, že oba na cestě zastřeleni ležeti zůstali. Také ve sboru vojenském, jenž dne 14. března 1657 skrz Vodňany táhl a ve něstě tom na snídani se zastavil, strhl se mezi dvěma důstojníky na rychlo souboj, jenž smrtí jednoho ze zápasníků skončil.

Jakožto důkaz, kterak se po třicetileté válce v Čechách souboje ve všech vrstvách lidu obyčejnými staly, uvádíme tento případ: Dne 8. května roku 1665 byl v městě Plané sveden souboj, při němž jeden ze zápasníků, jakýsi Kristof Šimon Flaxius, teprva dvanáct let věku svého čítal. Neznámo již, z jaké příčiny se nepohodl s písařem dragounského pluku Metternichova, jehož oddělení tehdaž v Plané obsádkou leželo, a vyzval jej na souboj, což také přijato bylo. Flaxius uměl i přes svůj mladistvý věk již tak dobře se zbraní zacházeti, že protivníka svého notně pošramotil a sám bez rány vyvázl. To zavedlo příčinu, že si soudruhové písařovi umínili, pomstiti téhož a takž dne 10. května počíhalo si několik dragounů na Flaxia, když z kostela šel, a klacky i meči jej tak šeredně zbili, že bez sebe k zemi sklesl. Měšťané tím rozlíčení chopili se zbraní a bylo by přišlo k tuhému boji, kdyby úředníci panští nebyli zakročili a měšťany upokojili. Snad na pokání za čin svůj podnikl pak mladý Flaxius s měšťany Zachariášem Kalmbergerem a Jiřím Reiffem dne 26. srpna téhož roku poustnickou cestu do Říma, z níž se teprva zase dne 18. února 1666 do Plané navrátil.

Jedním z nejповěstnějších soubojníků v Čechách v době po válce třicetileté byl hrabě Kristof Vilém Harant, synovec popraveného Kristofa Haranta z Polžic, který roku 1642 vstoupil do vojska císařského a zemřel roku 1691 co generál jízdy a nej-

vyšší velitel vojenský v Čechách; byl výtečným šermířem a vítězem v nesčetných soubojích, tak že byl obecně zván „soubojníkem“ (der Duellator). Roku 1680 byl potlačil pověstné velké vzbouření sedláků ve východních a v severních Čechách a jen veliké zásluhy jeho byly příčinou, že mu souboje jeho byly od císaře Leopolda I. promíjeny. Byl panovník tento roku 1682 a 1687 vydal velmi přísné mandáty proti soubojům, jak málo ale tytéž prospívaly, viděti právě při Harantovi, který co jeden z předních generálů císařských zákazů těchto přece pramálo dbal a tím ostatním soubojníkům jen příklad dával, aby též nešetřili mandátů oněch. Ba i při dvoře císařově neštítěno se soubojů, jak vysvitá z události, která se sběhla v dubnu r. 1680, když Leopold I. se svým dvorem v Praze na Hradčanech meškal. Markrabě Ludvík Badenský svadil se tehdáž s anglickým vyslancem Skeltonem a vyzval jej na souboj, ke kterému by zajisté bylo došlo, kdyby císař nebyl oběma uložil vězení domácí a nebyl dal okolí Pražské vojskem strážiti, aby se bojechtiví kavalíři snad přece v souboj nedostali. O jiném souboji dvou kavalírů českých v téže době zaznamenal velmistr křižovníkův Pospíchal ve svých Pamětech při dnu 3. ledna 1680 toto: „Hrabě Kounic Ferdinand a Ferdinand z Waldsteina se vypobídlí včera, že onen pravil, že lépe šelmou býti nežli Čechem, a tento na to odpověděl, že kdo to mluví ‚Bärenhütter‘ býti musí.“ Jak tento souboj dopadl, došlo-li k němu vůbec, pramen náš více neudává; hanobitel národa svého by však byl zasloužil citelného trestu od soupeře svého, jenž jej za potupný výrok jeho právem „medvěďárem“ nazval.

Nejen však vojíní dávali se tehdáž v časté souboje, také umělci znali mistrně vládnouti mečem v bojích takových, čehož jest důkazem slavný malíř český Karel Škreta Šotnovský ze Závovic; umělec tento byl povahy velmi prudké a snadno popudlivé, tak že se často dostával v hádky se soudruhy svými. Jakožto člověk rytířský měl vždy kord po boku a hned v mládí svém potýkal se často v soubojích, neboť byl v šermování velmi zběhlý. Za pobytu svého ve Vlaších stal se pověstným pro tyto četné souboje své, tak že mu tam i příjmí „burdýř“ dáno. Ještě ve vyšším věku svém byl povždy hotov každému soupeři s kordem v ruce se postaviti, a takž se stalo i roku 1673, rok před smrtí

umělcovou, kdy se v prvních dnech září v Praze svadil se známým nizozemským malířem Ondřejem Oktavianem Pierrem, jenž se byl v Praze usadil a roku 1656 do bratrstva malířského na Starém městě přijat byl a mnoho pro šlechtu zdejší i pro dvůr císaře Leopolda I. maloval. V uměleckém jakémisi sporu se Škretou byl od tohoto vyzván na kordy a ještě téhož dne 2. září 1673 potýkali se nočního času před domem „u černého kohouta“ nedaleko kláštera sv. Havla, jenž Škretovi patřil. Škreta zvítězil a probodnul Nírozemce, jenž na místě mrtev zůstal, načež Škreta prchl před pochopy městskými do kláštera při kostele sv. Václava na Zderaze, který tehdejší práva asylního požíval. V asyly tomto vytrval Škreta po celý rok a z vděčnosti za to, že se mu útulku tohoto a ochrany před právem světským dostalo, vymaloval pro tamní kostel několik obrazů oltářních. Zemřev roku 1674 byl pochován v kostelní hrobce u sv. Havla, kde odpočíval také zabíjí sok jeho Pierre.

Jako se byl r. 1617 udál zmíněný již souboj též v kostele Všech Svatých na hradě Pražském, tak opětoval se podobný krvavý výjev ve svatyni Páně v Žandově, starobylém to městě blíže České Lípy; o tamním kostele sv. Bartoloměje jest zaznamenáno v kostelní pamětní knize v dědině Malé Bukovině, že v něm r. 1682 měli spolu souboj Karel ryt. Proy a Benedikt z Preschenfeldu; poněvadž byl při tom jeden ze soubojníků těžce raněn, znesvěcen jest tím kostel a farář tehdejší byl z trestu přeložen z města Žandova do nedaleké vsi Paliče, kostel Žandovský pak byl znova vysvěcen.

Také mezi studenty byly té doby souboje velmi časté, aniž synové Mus na vysokých školách Pražských měli od roku 1648, kdy Staré město tak hrdinsky proti Švédům bránili, právo, nositi kordy, které pak často ve sporech svých proti sobě tasili. V létě roku 1672 přibyli dva studenti Pražští a přítel jejich klerik do města Plané na Tachovsku, kde sestoupili v hospodě Jana Jakobiho, ale při pitce ve svádu přišli a na souboj se vyzvali. Tasili hned proti sobě kordy a když klerik mezi ně vskočil, aby je od sebe roztrhl, utrpěl sám ránu smrtelnou, tak že za krátko skonal, načež ho ve městském chrámu v Plané pohřbili. Co se studentům za to stalo, není v místní kronice Planské dále poznamenáno. Podobně se svadili v prvních letech XVIII. věku

dva studující lékařství na universitě Pražské s jinými dvěma soudruhy, jež v souboji přemohli, pročež od soudu stíhání byli. Uprchli spolu do hor Krkonošských, kde na severním svahu Sněžky, tedy již za hranicemi českými, v úkrytu dále žili, učíce tamní chudé obyvatelstvo horské z bylin a kořínků léčivé vody a masti připravovati. Krkonošští „kořínkáři“ vypravují podnes o obou těchto „studentech Pražských“, kteří k vůli souboji do hor jejich utekli a tam se stali zakladateli výnosné jejich živnosti léčitelské. Roku 1730 dalo se mezi studenty Pražskými zvláště mnoho soubojů a když v létě toho roku zabit byl v souboji jistý právník, zrušili král. místodržící cech fedrfechtířů Pražských na vždy, přičítajíce především jemu za vinu, že mládež šlechtická a studentská, cvičíc se u něho v šermování a vůbec v zacházení se zbraní, snadno pak souboje krvavé podniká.

O zvláštním případě souboje, který se dle všeho ale jen na tradici rodinné zakládá, vypravuje ryt. Jeník z Bratřic ve svých „Pamětihodnostech“. Hrabě Jan Václav Kinský ze Vchynic (1671—1733), proslulý co nejlepší šermíř ve všech zemích rakouských, byl v prvních letech panování císaře Karla VI. vyslán za zvláštním poselstvím do Paříže, kde jej vyhledal též markýz Arthur de Chateauloup, který opět ve Francii požíval pověsti nejlepšího šermíře. Pozval Kinského na svůj zámek, kde mu ukázal v kryptě kostelní dvacet mrtvol mužů, jež byl vesměs v soubojích zabil. I vyzval taktéž Kinského na souboj, aby se rozhodlo, který z nich obou jest lepším šermířem. Kinský souboj přijal, vyžádal si ale, aby se mohl dříve hodinu o samotě ve hrobce pomodlit. Markýz to pokládal již za předtuchu blízké smrti a svolil k žádosti jeho. Kinský ale si zatím prohlédl v hrobce mrtvoly a spatřil, že mají všechny smrtelnou ránu na témže místě těla, a z toho viděl již také, v čem fortelná rána markýzova záleží. Když přikročeno k souboji, seznal markýz brzo, že Kinský vypátral jeho tajemství a proto se tím zuřivěji na něho vrhal; ale Kinský odrazil rozhodnou jeho ránu, sám jej probodl a mrtvého na místě zůstavil, načež byl v Paříži uznán za nejlepšího šermíře na světě, když se mu podařilo i markýza Chateauloupa přemoci.

Císař Karel VI. byl však taktéž nepřítelem soubojů, neboť již v druhém roce panování svého, totiž roku 1712 vydal přísný

mandát proti soubojům, jež stále ještě mezi důstojníky vojenskými a neméně i v kruzích šlechtických v obyčeji byly; rovněž i za císařovny Marie Teresie byl prohlášen roku 1752 podobný zákaz všech soubojů, ale nejrozhodnějším nepřítelem těchže byl císař Josef II., jak to nejzřejměji jde na jevo z vlastního jeho listu k generálu Lascy-mu, v němž císař píše: „Hraběte Károlyiho a setníka de Werfta pošlete ihned do vězení; hrabě jest popudlivý a veden nepravou ctižádostí; setník pak jest starý rváč, který chce vše jen pistolí a mečem spravovati. Nechci a netrpím žádných soubojů ve svém vojště, povrhují zásadami těch, kteří se ho zastávají a chladnokrevně se vraždí. Každého takového nepokládám za nic lepšího než římského gladiatora. Barbarský tento zvyk, který jest přiměřen věku Tamerlanovu a Bajazetovu, chci vymýtiti a strestati, byť i mne to stálo polovici mých důstojníků.“

Ačkoli tyto přísné zásady císařovy byly obecně známy, přece i tehdyž řádily souboje dále, ano jeden případ, jímž vypravování svoje o soubojích v Čechách končíme, udál se za přítomnosti Josefa II. roku 1784 v Praze, když zde císař za příčinou velkých manévrů vojenských delší dobu meškal. Tehdyž bylo v Praze hráno v českém divadle na Koňském trhu, do kterého i císař několikrát zavítal. O primitivní hře českých herců a vůbec o českém živlu vyslovil se posměšně jeden z dvořanů císařských, jež za to jistý šlechtic český, který ještě pamatoval rodu svého i národa, vyzval na souboj, jenž byl také konán v zahradě hraběte Canala před Koňskou branou a končil porážkou cizáka dvořana, který z toho měl u soudruhů hodnou potupu. Událost tato způsobila ale též v ostatní Praze veliký hluk, tak že „ředitelové českého divadla“, jak jistý starý Pražan ve svých Pamětech vypravuje, „použili toho úmyslného soubojného činu a vzdělali jej v divadelní kus pod názvem ‚Vršovci‘, který měl sice obsah historický, ale dějem i osobami zcela zjevně se vztahoval k onomu souboji. Veškeré obecnstvo po celý měsíc neunavně divadlo navštěvovalo a vždy na ten samý kus se hrnulo. Šlechtictvo si vedlo na ten kus stížnost u císaře, načež on knihu té činohry sobě dáti velel a po přečtení ani písmena nezjinačil, nébrž s ‚imprimatur Josephus imperator‘ potvrdil a ředitelství divadla diplom na ‚Cis. král. vlastenecké české divadlo‘ udělil.“

Tímto projevem osvědčil Josef II. poznovu, jak o soubojích smýšlí, a že žádného soubojníka v ochranu svou nevezme, byť i byl vydán posměchu veřejnému, jako se onomu dvořenínu v českém divadle stalo.

Dnešní zákonodárství sice také souboje zakazuje a tresce, s jak nepatrným výsledkem ale, jest dostatečně známo. Dokud budou ve společnosti panovati jisté zvrácené pojmy o cti, dotud budou i souboje panovati; na štěstí není u nás v Čechách více půdy pro ně, jaká tu před věky bývala, jak vysvitá z tohoto nástinu našeho.